

Utkast referat

Møte 5/2020

Dato	Onsdag 09.12.2020 kl. 10-16 Torsdag 10.12 2020 kl. 10-16
Sted	Norges forskningsråd, virtuelt møte på Zoom

Tilstede:

- Arnfinn Sundsfjord, Universitetet i Tromsø (leder)
- Anita Das, SINTEF, Trondheim
- Anne-Grethe Terjesen, Pårørendealliansen, Oslo
- Camilla Dunsæd, Kristiansand kommune, Kristiansand
- Geir Selbæk, Nasjonalt kompetansetjeneste for aldring og helse, Helse Sør-Øst, Tønsberg
- Jens Halvard Grønlien, GlaxoSmithKline, Oslo
- Jim Lorens, Universitetet i Bergen og BerGenBIO, Bergen
- Jon Magnussen, NTNU, Trondheim
- Kristin Bjordal, Oslo universitetssykehus, Oslo
- Ole A. Andreassen, Universitetet i Oslo, Oslo
- Pia Kürstein Kjellberg, Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning, Danmark
- Tine Curtis, Aalborg kommune, Danmark

Observatør:

- Maiken Engelstad, Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)

Til stede fra Forskningsrådet:

Avdelingsdirektører Ole Johan Borge (hele møtet) og Vidar Sørhus (deler av møtet)
 Rådgivere: Alexandra Bjørk-Skaflestad, Anila Nani, Henrietta Blankson, Kristin Andersen, Mari Nes, Simona Grasso, Torbjørg Øyslebø, Åse-Marit Kristiansen.
 Konsulent: Amanda Jonassen

Sak PSHELSE 42/20**Godkjenning av innkalling og saksliste**

Vedtak: *Innkalling og saksliste godkjennes.*

Sak PSHELSE 43/20**Godkjent referat fra møte 4/2020, 24. september**

Vedtak: *Referatet tas til etterretning.*

Sak PSHELSE 44/20**Spørsmål om habilitet**

Ad Sak 47/20, 49/20 og 50/2: På grunnlag av tilgjengelige lister med navn på prosjektledere og samarbeidspartnere for søknader med gjennomsnittskarakter høyere enn 4 fra ekspertpanelet meldte medlemmer i styret mulig inhabilitet.

Vedtak: *Sakene 47/20, 49/20 og 50/20: Inhabile medlemmer forlater rommet når én eller flere søknader de er inhabile for inngår i en gruppe/pakke med innstilte søknader som diskuteres, og når tilstedeværelse kan medføre konkurranseinhabilitet.*

Følgende medlemmer er inhabile for følgende søknader (prosjektnummer):

Forskerprosjekt (sak 50/20):

- *Anne-Grethe Terjesen er inhabil for søknadene 315073, 314855*
- *Arnfinn Sundsfjord er inhabil for søknadene 315565, 315840, 316274*
- *Anita Das er inhabil for søknadene 314905, 315914, 316342*
- *Jim Lorens er inhabil for søknadene 314162, 315464, 315897*
- *Jon Magnussen er inhabil for søknadene 313813, 314905, 314991, 315041, 315088, 315214, 315277, 315404, 315785*
- *Geir Selbæk er inhabil for søknadene 314453, 314491, 314511, 315041, 315214, 315767, 316011, 316298, 316332, 316364*

Kompetanse og samarbeidsprosjekt (sak 47/20):

- *Kristin Bjordal er inhabil for 320731*
- *Anita Das er inhabil for 320251, 320362*
- *Pia Kürstein Kjellberg er inhabil for 310080, 320675*
- *Arnfinn Sundsfjord er inhabil for søknadene 320349, 320715, 320821*
- *Camilla Dunsæd er inhabil for søknad 319333, 320730, 320739*
- *Jon Magnussen er inhabil for 319820, 320052, 320251, 320637, 320673, 320786, 320851*
- *Ole Andreassen er inhabil for 315767, 318414, 318664, 319820, 320052, 320656, 320709, 320786, 320803, 320831, 320841, 320851*
- *Geir Selbæk er inhabil for 318414, 319705, 319820, 320043, 320052, 320097, 320332, 320360, 320362, 320622, 320653, 320673, 320739, 320786, 320803, 320851*

Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor (Sak 49/2020):

- *Anita Das er inhabil for søknad 321038*

Ingen medlemmer er inhabile for øvrige saker.

Sak PSHELSE 45/20

Orienteringer

Bevilgningsfullmakt for alle søknader om FP og IPO til HELSEVEL

For å best mulig kunne ivareta kvalitetsforskning på tvers av tjenestene, og for å kunne se porteføljen av prosjekter i sammenheng har administrasjonen foreslått det hensiktsmessig å legge bevilgningsbeslutningen i sin helhet til PSHELSE. I henhold til Forskningsrådets reglement for delegering av fullmakter har styreleder for Porteføljestyret for velferd, kultur og samfunn (VELKUSAM) besluttet å overføre bevilgningsfullmakt til Porteføljestyret for helse (PSHELSE). Fullmakten gjelder for søknader om Forskerprosjekt og Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor til temaet Helse, omsorgs- og velferdstjenester (HELSEVEL) i 2020.

Statsbudsjettet 2021

I Prop. 1 S (2020-2021) fra Helse- og omsorgsdepartementet er det foreslått en bevilgning til Forskningsrådet i 2021 på 130,9 mill. kroner. Bevilgningen inkluderer en engangsreduksjon på 236 mill. kroner, hvorav 151,7 mill. kroner er et nytt ettårig kutt i 2021 og 84,3 mill. kroner er gjentatt fra 2020. Departementet skriver at reduksjonen ikke skal føre til redusert aktivitet. Forskningsrådet skal fortsette å lyse ut midler på posten som om bevilgningen ikke var redusert og kan i 2021 legge opp til aktivitet med utgangspunkt i at disse midlene vil bli ført tilbake til posten i 2022.

Departementet har videre foreslått en økning på 10 mill. kroner til kvinners helse og kjønns-perspektivet og 20 mill. kroner til helhetlig virkemiddelkjede for helseinnovasjon (Pilot Helse). Når

det korrigeres for budsjettreduksjonene, innebærer dette en økning i budsjettnivået på om lag 30 mill. kroner, eller nær ni prosent, sammenliknet med budsjett for 2020.

Forskningsrådets budsjettforslag 2022

Forskningsrådets budsjettforslag 2022 er behandlet i Styret i tre omganger; hhv. omprioriteringsforslag i 0-vekst (juni), satsingsforslaget (september) og samlet endelig forslag justert i forhold til statsbudsjettet for 2021 (oktober). Hovedtrekkene i budsjettforslaget ble presentert i møtet.

Representanter til NOS-M

Ole Andreassen ved UiO/OUS og Guri Rørtveit ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin, Universitetet i Bergen har takket ja til å stille som medlem i NOS-M, samarbeidsorganet for de nordiske forskningsrådene som finansierer medisinsk og helsefaglig forskning. Vi er nå i prosess med sekretariatet i NOS-M om oppnevningene.

Samarbeid med PSBIOMIL

Styreleder for Landbasert mat, miljø og bioressurser (PSBIOMIL) har tatt initiativ til et møte med styreleder for Porteføljestyret for helse for å sondere muligheter for samarbeid mellom de to porteføljene på områder som er overlappende/i grenselandet mellom (mat og helse, miljø og helse, AMR). Det er ønskelig med to medlemmer til stede fra de respektive styrene, og Kristin Bjordal har takket ja til stille sammen med styreleder Arnfinn Sundsfjord. Møtet er planlagt å finne sted medio januar med administrasjonen ved avdelingsdirektører og porteføljekoordinatorer til stede.

Delfinansiering av COVID-19-hasteutlysning i regi av NordForsk

NordForsk utlyste før sommeren en hasteutlysning "Nordic Health Data Research Projects on COVID-19". Områdedirektør besluttet at Norges forskningsråd skulle delta med 500 000 € inn i utlysningen. Norske forskere er med i alle de innvilgede prosjektene og får tildelt samlet ca. tre ganger beløpet Forskningsrådet la inn i utlysningen. Halve beløpet (ca 2,5 mill. kroner) belastes budsjettformålene som porteføljestyret for helse har ansvar for. Resterende vil bli belastet et budsjettformål for internasjonale aktiviteter.

Vedtak: *Orienteringene tas til etterretning.*

Sak PSHELSE 46/20

Pilot Helse – utlysning, søknadsprosess og fullmakt

Forskningsrådet fikk i 2020 tildelt 40 millioner fra Regjeringen for å opprette et samarbeid med de Regionale helseforetakene (RHF-ene), Kommunenes samarbeidsorgan (KS) og Innovasjon Norge for å etablere en helhetlig virkemiddelkjede for helseinnovasjon – Pilot Helse. I tillegg er 20 millioner foreslått bevilget i statsbudsjett for 2021. Formålet med Pilot Helse er å finansiere innovasjonsløp som kan bidra til bærekraft i helse- og omsorgstjenestene og verdiskaping i norsk helsenæring, jf. Meld. St. 18 (2018–2019) Helsenæringen – Sammen om verdiskaping og bedre tjenester. Innovasjonsløpene skal være basert på behov hos pasienter, innbyggere eller tjenestene selv, og det vil være krav om deltagelse fra både offentlige helse- og omsorgstjenester og norsk helsenæring.

Denne utlysningen er første trinn i å etablere ordningen og skal finansiere forprosjekter som skal lede frem til søknader om midler til helhetlige innovasjonsløp under Pilot Helse. Totalt utlyst beløp til fristen 15. september 2021 vil være 60-100 millioner kroner, og hvert innovasjonsløp vil kunne søke om opptil 20-25 millioner kroner totalt.

Det er lagt opp til en to-trinns prosess der prosjektene kan utvikles gjennom en forprosjektfase før søknad om hovedprosjekt. Det kan søkes om 300 000 kroner til forprosjektfasen og inntil 8 mill. kroner kan totalt bevilges. Vedtak vil gjøres etter løpende saksbehandling med bidrag fra referansegruppen som inkluderer RHF-ene, KS, SIVA og Forskningsrådet. Det er ikke et krav om å ha mottatt forprosjekt for å kunne søke hovedprosjekt.

Første utlysning fra Pilot Helse vil være åpen for alle temaer som sikter seg inn på å møte tydelige behov innenfor helsetjenesten, men følgende to hovedtemaer vil bli prioritert:

1. Pasienten hjemme: Nye produkter og teknologi for diagnostikk, behandling (inkludert kliniske studier) og rehabilitering i hjemmet i tillegg til nye løsninger for digital samhandling mellom pasient og helsetjenesten, inkludert selvbetjeningsløsninger.
2. Bærekraftig helsetjeneste: Nye teknologiske løsninger som øker effektiviteten i helsetjenesten gjennom f.eks. bedre og mer effektiv beslutningsstøtte, samhandling mellom tjenester, arealutnyttelse, logistikk og personellbruk.

Vedtak: *Porteføljestyret støtter de fremlagte planene for gjennomføring av Pilot Helse og gir administrasjonen fullmakt til å vedta forprosjektene i Pilot Helse.*

Sak PSHELSE 47/20 Bevilgninger til Samarbeidsprosjekter for å møte utfordringer i samfunn og næringsliv 2020

Det ble lyst ut vel 1,3 mrd. kroner i Forskningsrådets fellesutlysning av kompetanse- og samarbeidsprosjekter (KSP) for å møte utfordringer i samfunn og næringsliv med søknadsfrist 2. september 2020. Utlysningen omfattet 11 ulike tematiske områder, herunder Antimikrobiell resistens (AMR) og Helse. Temaet Helse var delt inn i tre undertemaer: Oral helse, multimorbiditet og pasientsikkerhet, Folkehelse, behandling og tjenester i kommunene og Kvinners helse og kjønnsperspektivet.

Totalt ble det lyst ut 305 mill. kroner til temaene AMR og Helse. Det kom inn 99 søknader, hvorav én søknad ble avvist pga. formelle feil.

Porteføljestyret fattet vedtak om puljer eller pakker av søknader. Søknadspakkene som ble foreslått innstilt til bevilgning bestod av høyt vurderte søknader fra ekspertpanelet som administrasjonen også hadde vurdert til å ha høy relevans for utlysningen. Alternative pakker hadde noe ulik vektning av elementene vitenskapelig kvalitet, relevans for utlysningen mht. til både tema og strukturelle føringer, budsjettformål og porteføljebetraktninger. I henhold til prosedyre vedtatt på porteføljestyrets møte i september (Sak 36/20) ble det lagt opp til vedtak i to omganger, først en bloc-vedtak og deretter valg mellom innstillingspakker med 2-4 søknader på rangert reserveliste. Administrasjonen hadde tilstrebet å lage innstillinger som porteføljestyret kunne ta stilling til uten å behøve å diskutere enkeltsøknader. Forskningsrådets regler for habilitet ble fulgt ved alle vedtak.

Styrets behandling av saken er redegjort for i eget investeringsreferat fra møte PSHELSE 5/2020.

Vedtak: *Porteføljestyret fattet vedtak om bevilgning, reservelister og avslag for kompetanse- og samarbeidsprosjekter under temaene helse og antimikrobiell resistens som kom inn til fristen 2.9.2020.*

Sak PSHELSE 48/20 Seminar – Presentasjon av tre prosjekter i helseporteføljen

Som et ledd i en serie med prosjektseminarer ble tre store prosjekter i helseporteføljen presentert av de resepektive prosjektlederne.

Prosjektene ble innvilget etter miljøstøtteutlysningen i 2018 av det forhenværende programmet Bedre helse og livskvalitet (BEDREHELSE). Miljøstøtten var på 30-50 mill. kroner over 5 år, og søkt beløp måtte styrkes med tilsvarende beløp i egenfinansiering. Formålet var å bidra til å utvikle sterke forskningsmiljøer innenfor forebyggende helseforskning. Tre miljøer ble innvilget støtte innenfor temaene sosial ulikhet, psykisk helse og forebygging av ikke-smittsomme sykdommer.

Centre for Global Health Inequalities Research (CHAIN) ved Terje Andreas Eikemo, NTNU
<https://prosjektbanken.forskningsradet.no/#/project/NFR/288638>

Healthy choices and the social gradient ved Inger Njølstad, UiT
<https://prosjektbanken.forskningsradet.no/#/project/NFR/289440>

Research Center for Developmental Processes and Gradients in Mental Health (PROMENTA) ved Espen Røysamb, UiO.
<https://prosjektbanken.forskningsradet.no/#/project/NFR/288083>

Sak PSHELSE 49/20 Bevilgninger til Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor 2020

Forskningsrådet lyste ut i alt 200 mill. kroner i FoU-støtte til en fellesutlysning for innovasjon i offentlig sektor i 2020 med søknadsfrist 16. september. Midlene kunne gå til to ulike varianter av søknadstypen, innovasjonsprosjekt (IPO) eller førkommersiell anskaffelse (FKA).

Et av fem temaområder var Helse der budsjettformålet HELSEVEL la inn 50 mill. kroner til innovasjonsprosjekter i helse- og velferdstjenestene. Utlysningen mottok 26 søknader til temaet helse- og velferdstjenester. Det var ingen søknader innenfor noen av de andre temaene med relevans for helse- og velferdstjenester.

Porteføljestyret fattet vedtak om puljer eller "pakker" av søknader. Søknadspakkene som ble foreslått innstilt til bevilgning bestod av høyt vurderte søknader fra ekspertpanelet som administrasjonen også hadde vurdert til å ha høy relevans for utlysningen. Det ble lagt opp til vedtak i to omganger, først en bloc-vedtak og deretter vedtak om bevilgning. Administrasjonen hadde tilstrebet å lage innstillinger som porteføljestyrene kunne ta stilling til uten å behøve å diskutere enkeltsøknader. Forskningsrådets regler for habilitet ble fulgt ved alle vedtak.

Styrets behandling av saken er redegjort for i eget investeringsreferat fra møte PSHELSE 5/2020.

Vedtak: *Porteføljestyret fattet vedtak om hvilke prosjekter som skal bevilges fra budsjettformålet HELSEVEL, hvilke som skal på en rangert reserveliste og hvilke som skal avslås.*

Sak PSHELSE 50/20 Bevilgninger til Forskerprosjekt for fornyelse 2020

Forskningsrådet lyste ut nær 2 mrd. kroner til *Forskerprosjekt for fornyelse* i 2020 med søknadsfrist 25. mai. Godkjente forskningsorganisasjoner kunne sende inn søknad til Banebrytende forskning, også omtalt som FRIPRO (Fri prosjektstøtte), og ni ulike tematiske områder. Et av de ni temaområdene var *Tjenesteforskning innenfor helse-, omsorgs- og velferdstjenestene*, med 85 mill. kroner tilgjengelig fra budsjettformålet HELSEVEL. Søkerne kunne velge inntil fem ulike temaer for søknaden, inkludert "temaet" Banebrytende forskning som favner alle fag, ved avkrysning i søknadsskjemaet. For søknadstypevarianten forskerprosjekt for fornyelse (dvs. ikke inkludert unge talenter og mobilitetsstipend) hadde 483 søkere krysset av for FRIMEDBIO/Banebrytende forskning og 152 for HELSEVEL-temaet. Søknadene til FRIMEDBIO ble behandlet i Porteføljestyret for livsvitenskap.

Porteføljestyret fattet vedtak om puljer eller pakker av søknader. Søknadspakkene som ble foreslått innstilt til bevilgning bestod av høyt vurderte søknader fra ekspertpanelet som administrasjonen også hadde vurdert til å ha høy relevans for utlysningen. Alternative pakker hadde noe ulik vektning av elementene vitenskapelig kvalitet, relevans for utlysningen mht. både tema og strukturelle føringer og porteføljebetragtninger. I henhold til prosedyre vedtatt på porteføljestyrets møte i september (Sak 36/20) ble det lagt opp til vedtak i to omganger, først en bloc-vedtak og deretter valg mellom innstillingspakker og søknader på rangert reserveliste. Administrasjonen hadde tilstrebet å lage

innstillinger som porteføljestyret kunne ta stilling til uten å behøve å diskutere enkeltsøknader. Forskningsrådets regler for habilitet ble fulgt ved alle vedtak.

Styrets behandling av saken er redegjort for i eget investeringsreferat fra møte PSHELSE 5/2020

Vedtak: *Porteføljestyret fattet vedtak om hvilke søknader som skal bevilges under budsjettformålet HELSEVEL, hvilke som skal plasseres på rangert reserveliste og hvilke som skal avslås.*

Sak PSHELSE 51/20 Seminar – Presentasjon av Neuro-SysMed (FKB)

I lys av den aktuelle utlysningen av nye Senter for klinisk behandling (FKB) var det interessant og nyttig for porteføljestyret å få innsikt i virksomheten til det senteret som er i gang.

FKB-ordningen ble første gang utlyst 2018. Utlysningen var avgrenset til temaområdet alvorlige sykdommer som rammer sentralnervesystemet, særlig ALS, MS og Alzheimer (demens). Ett senter ble innvilget status som FKB med en tildeling på 160 mill. kroner over 8 år (2019-2027). Senteret kom i drift høsten 2019.

Senteret og forskningen ble presentert av prosjekt- og senterleder Kjell-Morten Myhr:

Neuro-SysMed: A Systems Medicine Approach Restructure Norwegian Clinical Neurology
<https://prosjektbanken.forskingsradet.no/#/project/NFR/288164>

Sak PSHELSE 52/20 Rammer for Forskningsrådets innspill til revisjon av LTP

I forbindelse med at Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (LTP) skal revideres foran neste planperiode 2023 – 2032 har Kunnskapsdepartementet bedt Forskningsrådet om å levere innspill til planen høsten 2021. Porteføljestyret ble invitert til en første diskusjon av rammene for innspillet og hva som bør vektlegges når innspillet utformes. Porteføljestyret hadde en overordnet diskusjon om utfordringer som kunne legges til grunn for innspillet. Sett i lys av den pågående COVID-19 pandemien og i tråd med Forskningsrådets nye strategi var det enighet om at helse og velferd burde løftes til overskriftsnivå i den nasjonale Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (LTP) på linje med Hav og Klima og Miljø. Momenter fra diskusjonen ble forankret i Forskningsrådets administrasjon. Det ble bestemt at administrasjonen lager et utkast til innspill som ferdigstilles av porteføljestyret i virtulett møte første halvdel av januar.

Vedtak: *Porteføljestyrets synspunkter legges fram for Forskningsrådets styre som del av prosessen med innspillet til langtidsplan. Porteføljestyrets innspill til Styret ferdigstilles til 15. januar.*

Sak PSHELSE 53/20 Porteføljeanalyse – ad hoc-arbeidsgruppe

I tråd med tidligere praksis i foreberedelsen av strategiske dokumenter ba administrasjonen om bistand fra 3-4 porteføljestyremedlemmer i forbindelse med oppdatering av porteføljeanalysen innenfor helse. Første ukast legges fram på styrets møte 2. mars 2021.

Vedtak: *Porteføljestyrets medlemmer Anita Das, Geir Selbæk, Anne Grethe Terjesen og Tine Curtis bistår administrasjonen i arbeidet med porteføljeanalysen.*

Sak PSHELSE 54/20 Endring i møteplan 2021

Av hensyn til den sentrale prosessen med publisering av samtlige resultater fra søknadsbehandlingen av Forskerprosjekter (frist 10. februar) og Samarbeids- og kompetanseprosjekter (frist 17. februar) 2021 ba administrasjonen om at andre møte i 2021 flyttes til uke 24.

Vedtak: *Møte 2/2021 fastsettes til fredag 18. juni.*

Sak PSHELSE 55/20 Eventuelt

Det var ingen saker som ble meldt inn under eventuelt.

Sak PSHELSE 56/20 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*

Sak PSHELSE 57/20 Styrets egenvurdering

Styreleder ønsket å utveksle synspunkter på porteføljestyrets rolle, oppgaver og arbeid. Som utgangspunkt for diskusjonen var styremedlemmene bedt om å fylle ut et enkelt skjema med spørsmål knyttet til styrevirksomheten (epost med lenke til skjemaet sendt 18. november). Administrasjonen deltok kun med avdelingsdirektør på denne saken.